

Reportaj (financiar) indiscret cu...

Un scriitor, un regizor, doi doctori și-o nevastă cu picioarele pe pământ

“Money, money, money/ Must be funny/ In the rich man’s world/ Money, money, money/ Always sunny/ In the rich man’s world/ Aha-ahaaa” (ABBA)

A fost o vreme în România când “grosul lumii nu se gândea la pâine, la carne, la untură și unt”. Tudor Arghezi scria, în ianuarie 1945, că “bărbatul care ducea acasă mielul gras în spinare, pepenii în brațe și peștele de urechi era un mahalagiu sărac”. Cu totul altfel stăteau lucrurile când era vorba de intelectuali. “Profesorul, medicul, inginerul, avocatul și-ar fi pierdut orice prestigiu, măcar să fi spus cât i-a costat un curcan. Numai Doamna - și foarte rar și Doamna - se cobora până la aceste detalii de mizerie: ea cânta pe harpă sau la pian o romanță, pe când toată treaba din fundul apartamentului rămânea pe seama

bucătăresei, ca și copiii”. Lucrurile s-au depreciat pe zi ce trece. De atunci și până în zilele noastre (despre care o să vă vorbim mai jos prin intermediul unor convorbiri telefonice și a unei înregistrări ambientale) a trecut aproape un sfert de veac. Nimicurile zilei de ieri au ajuns problemele grele ale zilei de azi. “Domnii aleargă după o bucată de brânză și își dau la telefon furnizorii secreți”. De fapt, în textul nostru, intelectualii din anii `70 alergau să facă rost de bani pentru ca apoi să intre în dialog eficient cu “lăptăreasa murdară, cu băcanul sordid, cu brutarul îngălat, cu măcelarul” (atotputernic) pentru a-și procura alimentele necesare unui minim confort casnic & gastronomic. În lipsa banilor și, implicit, a hranei diurne, toate merg prost în gospodăria intelectualului român. Vreți dovezi? Iată-le:

Episodul I în care Autorul acestor pagini spune povestea tristă a Pragul-ui albastru pe care nu-l puteau trece nici Regizorul, nici Scriitorul

Suntem la Craiova, în cetatea banilor olteni. În după amiaza zilei de 14 ianuarie 1969, la ora 17 și 50, domnul „Șerbănescu” formează un număr de telefon interurban și vorbește cu regizorul Horia Popescu de la Teatrul Național din București. Omniprezența Securitate trage cu urechea și redă, în rândurile de mai jos, cele discutate. Domnul “Șerbănescu” este numele de cod pe care i l-a atribuit Securitatea, la acea vreme, scriitorului Ion D. Sîrbu. Cele consemnate de maiorul Clipici Gheorghe sunt considerate a fi un document clasificat drept “strict secret” și, prin urmare, a fost transcris într-un singur exemplar. Textul îi era destinat locotenentului major Olimpian Unghelea, ofițerul care îl avea în supraveghere pe scriitorul nostru.

Obiectivul “Șerbănescu”: - Horia, vreau să te întreb ceva.

Horia: - Da.

“Șerbănescu”: - Pentru decupajul pe care îl faci la scenariul meu, tu iei ceva?

Horia: - Nu iau. Numai dacă se face filmul. (E vorba de “Pragul albastru”, un scenariu care nu a devenit niciodată film dar care era un proiect românesc care visa să devină, potrivit lui Sîrbu, o coproducție internațională cu Alain Delon, Belmondo sau Peter O’ Toole, în rolul lui Lazarus, cavalier al Sfântului Munte. n.n.)

“Șerbănescu”: - Sigur asta?

Horia: - Pe cuvântul meu de onoare.

“Șerbănescu”: - Întreabă numai așa din curiozitate. Ascultă, eu săptămâna viitoare vin la București. Am și eu necazuri aicea, mi-am dat demisia, nu mi-a fost acceptată, sunt foarte necăjit, știi? (Sîrbu era secretar literar la Teatrul Național din Craiova și voia să se transfere, neaparat, într-un post similar sau în domeniul culturii la București, n.n.)

Horia: - Mi-ai spus tu. Eu mâine mă duc la Ghișe. (E vorba de Dumitru Ghișe, vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste, n.n.)

“Șerbănescu”: - La cine?

Horia: - La tov. Ghișe.

“Șerbănescu”: - La Ghișe eu te rog să... Eu astăzi am vrut să-i scriu...

Horia: - Mi-e prieten.

“Șerbănescu”: - Spune-i că de patru ani l-am căutat când am fost la București, am lucruri foarte, foarte grave să-i spun.

Horia: - Dragă, eu mâine dimineață, sunt la el. M-a sunat la teatru și mi-a spus că la 9 și 30 să mă duc la el. Eu n-am să-l rog nimic altceva, numai să citească scenariul.

“Șerbănescu”: - Ascultă, Horia, eu am

necazuri cu teatrul de aicea, cu situația mea, cu piesa mea, care a fost pusă la index, înțelegi? Eu trebuie să discut cu el niște chestii foarte, foarte... încât am să-i solicit o audiență când mă duc la București. Auzi, încă ceva să-i spui: dacă are o zi liberă, fug la el special pentru audiența asta.

Horia: - Bine.

“Șerbănescu”: - Auzi, spune-i că am lucruri foarte, foarte importante să-i spun.

Horia: - Te cunoaște, nu?

“Șerbănescu”: - Vai de mine, știe cine sunt, mi-a fost parcă chiar student la Cluj. Să-i spui că am întârziat atunci la București pentru el și el era mereu la M.A.N. (Marea Adunare Națională, n.n.). Îți aduci aminte atunci când am întârziat două zile, atunci când am avut întâlnirea aia nefructuoasă, știi?

Horia: - Da.

“Șerbănescu”: - Și atuncea de câte trei ori am dat telefon și n-am reușit să intru la el. Trebuie neaparat să stau de vorbă cu el, că situația mea aicea depinde de el. Și cum să fac să am o audiență? Cum dracu să găsim un mijloc de întâlnire? Poate vine el la Craiova.

Horia: - Bine. Eu îți spun mâine. Tu n-ai făcut bine că ai demisionat. De ce?

“Șerbănescu”: - Mă, eu cu Radu (actorul Radu Nicolae, directorul Teatrului Național, n.n.) am stat așa, la cuțite, în modul cel mai ordinar. Adică mi-a băgat niște piese în repertoriu peste capul meu, fără să mă întrebe și degradează repertoriul pe zi ce trece. E nebun complet, nu te poți asocia cu el. Nu te poți asocia cu el nici la câștig, nici la pagubă. E un scandal întreg în teatru. Face afaceri, nu știu cum face.

Horia: - Mă rog. Când vii la București mai vorbim. Servus. Pa!

Episodul II în care se relatează cum Obiectivul e tentat de un doctor să pună pe numele lui niște bani după ce, anterior, Scriitorul și-a trecut amanta pe buletinul amicului său

E ziua de 15 ianuarie. În această zi, lumea românească sărbătorește ziua de naștere a Luceafărului. În acele vremuri, Geo Bogza depunea de unul singur, o jerbă de flori la statuia poetului de la Ateneu. Astăzi, ziua în care s-a născut Eminescu a fost declarată chiar Ziua culturii noastre naționale. În anul 1969, în ziua respectivă, lucrurile se petreceau într-un mod mult mai prozaic. Cităm: “La ora 19 și 56, domnul și doamna “Șerbănescu”, fiind în imobil, sunt vizitați de un individ cu care discută probleme de servicii. Astfel, discută foarte mult despre Radu de la Teatru, spunând

că are foarte multe datorii și duce o viață destul de dezorganizată. După aceasta discută despre Gregorian de la Teatrul de păpuși căruia, de asemenea, domnul “Șerbănescu” îi descrie cu lux de amănunte (și) părțile negative (printre altele și pentru că era “băiat de popă” iar despre restul “aprecierilor” preferăm să nu insistăm aici și acum) dar, fiind un tip interesant, este foarte curtat de femei”. (Aici invidia scriitorului vizavi de succesele erotice ale d-lui pictor & scenograf este, vai, cât se poate de evidentă!) La un moment dat, schimbând discuția domnul „Șerbănescu” spune:

Obiectivul “Șerbănescu”: - Dau acuma un exemplu, dr. T., un prieten foarte bun, pe care eu l-aș scăpa dintr-un mare proces, în care ar putea să intre (la închisoare) pe șapte ani.

Domnul: - Care dr. T.?

“Șerbănescu”: - Din Hunedoara. Directorul era asistentul lui Hațeganu pe vremea aia, un tip foarte apreciat, în timp ce eu eram asistentul lui Blagna (!?) (Vă facem o confidență: maiorul Clipici, cel care a transcris după ureche de pe banda magnetică, nu auzise încă de Lucian Blaga, n.n.) Când l-am cunoscut, Eisenhower îl chema. Are numele de șvab dar și-a schimbat numele. Dar nemțește știa că era sas, știi? Neamț, înțelegi. Eu și acuma tot Eisenhower îi spun. S-a căsătorit cu cea mai bună prietenă a mea, mi-a fost și puțin amantă, înțelegi? Eu i-am pasat-o, înțelegi? Au doi copii splendizi și au 220.000 lei la CEC. Am fost la Hunedoara la ei, nu știau ce să facă pentru mine, înțelegi? Știindu-se totul, adică el știind că eu am fost amantul soției, ea știind că eu am fost amantul ei și că i-am pasat-o lui, știind că au o căsătorie fericită și au doi copii, m-au primit așa... Bineînțeles că eu nu veneam cu trecutul ei, veneam cu prezentul, în sensul că eram nenorocit, că eram sărac, că sunt... Mi-a propus o chestie foarte... știi cum e cu medicii. (Sigur că interlocutorul scriitorului știa cum stau lucrurile cu doctorii și cu Legea 18, cea care era, pe atunci, spaima ilicitorilor care nu-și puteau justifica averea. În acea vreme, Legea 18 era echivalentul de azi a Departamentului Național Anticorupție. Securitatea l-a identificat pe musafir în persoana doctorului Paleacu, n.n.) Mi-a arătat 80.000 lei (o mașină Dacia costa, pe atunci, 70.000 lei, n.n.), au și mașină și apartament și mai au 220.000 de lei la CEC, înțelegi? Și, zice, “aș vrea să plasez pe numele tău 80.000 de lei, ca să scap de controlul ăsta care vine acuma, știi?” “Accepți?” Eu, tâmpit cum sunt... înțelegi? “Ai partea leului, adică tu poți să cheltuiești din banii ăștia câți vrei...” Și n-am vrut. Și regret ca un câine, înțelegi? Puteam eu să justific atâtea mii de lei după patru ani de zile de stat la Craiova. Puteam să-i justific?

(continuare în pag. 31)

E ziua de 15 ianuarie. În această zi, lumea românească sărbătorește ziua de naștere a Luceafărului. În acele vremuri, Geo Bogza depunea de unul singur, o jerbă de flori la statuia poetului de la Ateneu. Astăzi, ziua în care s-a născut Eminescu a fost declarată chiar Ziua culturii noastre naționale.